

Ústavnímu soudu
Joštova 8
660 83 Brno 2

Ke sp. zn. **nepředchází**

V Praze dne 16. června 2014

Věc: Ústavní stížnost proti

- a) pravomocnému usnesení Nejvyššího soudu vydanému pod čj. 30 Cdo 3127/2013-129 dne 19. března 2014 a doručenému dne 15. dubna 2014 a
- b) pravomocnému rozsudku Vrchního soudu v Praze vydanému pod čj. 1 Co 73/2013-104 dne 7. května 2013.

Stěžovatel: Daniel Hůle, nar. 19. června 1976, bytem Horní 103, 267 12 Loděnice

zastoupen dle plné moci advokátem Pavlem Uhlem,
č. osvědčení ČAK 10960, se sídlem Kořenského 15,
150 00 Praha 5 – Smíchov; datová schránka: *5iza9qd*

podepsáno elektronickým podpisem vytvořeným
kvalifikovaným certifikátem S/N: 1524186
(17:41:DA) vydaným PostSignum Qualified CA - Česká
pošta, s. p. IČ: 47114983, Česká republika

Pavel Uhl, advokát
evidenční číslo ČAK: 10960
Kořenského 15, Praha 5, CZ 150 00
IČ: 71638806, DIČ: CZ7508100083

Účastníci řízení:

- a) Nejvyšší soud, jehož jménem jedná předseda senátu 30 Cdo JUDr. Pavel Pavlík, se sídlem Burešova 20, 657 37 Brno, datová schránka: *kccaa9t*
- b) Vrchní soud v Praze, jehož jménem jedná předsedkyně senátu 1 Co JUDr. Ludmila Říhová, se sídlem náměstí Hrdinů 1300, 140 00 Praha 4, datová schránka: *3fvabbh*

Vedlejší účast-
níce řízení:

- c) Mgr. Ing. Ivana Řápková, bytem Gerstnerova 4128, Chomutov
v řízení před obecnými soudy byla zastoupena dle plné moci advokátem JUDr. Radkem Ondrušem, č. osvědčení ČAK 10878, se sídlem Těsnohlídkova 9, 613 00 Brno, datová schránka: *ed4ggt9*

do datové schránky: **z2tadw5**

přílohy:

- plná moc
- usnesení Nejvyššího soudu čj. 30 Cdo 3127/2013-129 ze dne 19. března 2014
- rozsudek Vrchního soudu v Praze čj. 1 Co 73/2013-104 ze dne 7. května 2013
- rozsudek Krajského soudu v Praze čj. 36 C 260/2011-65 ze dne 5. listopadu 2012

I.

Vylíčení skutkových a právních okolností před podáním návrhu

[1] Stěžovatel je fyzická osoba, je zaměstnán jako analytik v nevládní organizaci Člověk v tísni, o. p. s. Dlouhodobě se zabývá problematikou zadlužování chudších a jejich sociálním vyloučením.

[2] Dne 3. května 2011 poskytl stěžovatel rozhovor České televizi do zpravodajského programu ČT24 k problematice poslaneckého návrhu novely zákona o pomoci, jehož navrhovatelkou byla mimo jiné i vedlejší účastnice řízení (tisk č. 268/0; Poslanecká sněmovna, 6. období, 2010 – 2013). Stěžovatel reagoval na některé výroky vedlejší účastnice řízení o „nepřízřusobivých“, mimo jiné výrokem: „*A já musím říct, že chování poslankyně Řápkové, nezákonné chování poslankyně Řápkové, přivedlo město Chomutov cu grunt o 8 milionů do dluhu a upřímně řečeno je to docela úsměvné, pokud se nepřizpůsobivá paní Řápková snaží nějakým způsobem bojovat proti nepřizpůsobivým.*“ Později v téže relaci v reakci na věcné řešení navržené novely pak stěžovatel uvedl: „*V tuto chvíli ty obce ten nástroj mají a paní Řápková jen dělá velký hmbuk, aby to vyvolalo politické body, ale ve své podstatě paní Řápková svým postupem, nezákonnou exekucí zadlužila město Chomutov o 8 milionů korun. To se jakoby ve společnosti málo ví.*“. Relace je dostupná této internetové adrese (přesný odkaz): <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/211411058290503/>

[3] Stěžovatel ve svém výroku vycházel z dříve publikovaných informací v denním tisku i na internetu, mimo jiné z textu ze zpravodajského serveru České televize **Dlužníkům v Chomutově zabavují sociální dávky exekutoři** získaného z internetové adresy <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/45831-dluznikum-v-chomutove-zabavuji-socialni-davky-exekutori/> ze dne 17. února 2009; dále z textu ze zpravodajského serveru České televize **Primátorka Chomutova za exekucemi sociálních dávek stojí** získaného z internetové adresy <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/46025-primatorka-chomutova-za-exekucemi-socialnich-davek-stoji/> ze dne 19. února 2009; dále z textu ze zpravodajského serveru iDnes.cz **Exekutor, který dlužníkům zabavoval dávky, žádá od Chomutova osm milionů** získaného z internetové adresy http://zpravy.idnes.cz/exekutor-ktery-dluznikum-zabavoval-davky-zada-od-chomutova-osm-milionu-100-/domaci.aspx?c=A100305_194100_domaci_ban ze dne 5. března 2010 a v neposlední řadě z textu ze zpravodajského serveru iDnes.cz **Chomutov si najal špatného exekutora, na měště teď vymáhá osm milionů** získaného z internetové adresy http://zpravy.idnes.cz/chomutov-si-najal-spatneho-exekutora-na-meste-ted-vymaha-osm-milionu-1jz-/domaci.aspx?c=A100420_1371793_domaci_lpo¹.

[4] Vedlejší účastnice řízení se nikdy zásadním způsobem ve veřejném prostoru vůči takto dříve publikovaným informacím nevymezila a ani s nikým, pokud je stěžovateli známo, o jejich obsahu nezahájila žádný právní spor.

[5] Dne 6. září 2011 vyzval písemně právní zástupce vedlejší účastnice řízení stěžovatele k doložení uvedených skutečností, aniž by ovšem uvedl v jakém rozsahu je považuje za nepravdivé a jako

¹ Zde je vhodné podotknout, že všechny texty v tisku i zpravodajské relace následovaly po zveřejnění textu právního zástupce stěžovatele na popularizačním blogu Jiné právo pod názvem **Kdo jinému Chomutov, sám...** na adrese: <http://jinepravo.blogspot.cz/2010/03/kdo-jinemu-chomutov-sam.html>, jenž o věci informoval veřejnost jako první a tuto informaci nadále převzaly a pracovaly s ní elektronická i tištěná media.

skutkovou variantu popisované události považuje za pravdivou. Stěžovatel v zastoupení odpověděl dne 15. září 2011 a požádal vedlejší účastníci řízení o upřesnění svých skutkových tvrzení a představ, na což právní její zástupce reagoval poněkud nevěcným dopisem ze dne 16. září 2011, na který odpověděl stěžovatel dne 27. září 2011. Z korespondence vyplynulo, že mezi stranami nebyla shoda ohledně hodnocení popisované události. Vedlejší účastnice považovala výroky stěžovatele za nepravdivé, ale stěžovatel netušil, v čem přesně je považuje za nepravdivé.

[6] Vedlejší účastnice řízení podala dne 16. listopadu 2011 žalobu na ochranu osobnosti ke Krajskému soudu v Praze, kterou se domáhala omluvy. Ani v žalobě nebyl vedlejší účastníci řízení specifikován skutkový stav, o kterém se měl vést spor, v podobě, ve které jej ona sama považuje za pravdivý. Soud ve dvou jednáních žalobu projednal, provedl dokazování. Stěžovatel dokazoval okolnosti, o kterých hovořil v dané relaci.

[7] Stěžovatel (v procesním postavení žalovaného) dokládal, že vedlejší účastnice řízení (v daném sporu v procesním postavení žalobkyně) Mgr. Ing. Ivana Řápková byla primátorkou statutárního města Chomutov ve volebním období 2006 až 2010. V té době mimo jiné prosadila, že se město, jehož byla primátorkou, bude pokoušet vymáhat některé své pohledávky razantním způsobem. Po dohodě s exekutorem pak zvolilo město postup založený na tom, že dlužník, pokud si vyzvedl od magistrátu města dávky hmotné nouze, které úřad vyplácel v přednesené působnosti, tak poté jej exekutor ještě v budově úřadu o tuto částku připravil jako o jakoukoliv jinou hotovost. Z logiky postupu bylo zjevné, že tento postup se neobešel bez spolupráce města a exekutora. V mediální rovině jej vydávala vedlejší účastnice řízení za svůj úspěch a vynález a hájila jej jako oprávněný a správný.

[8] Dále stěžovatel dokládal, že případů, ve kterých se exekutorovi podařilo získat tímto způsobem nějaké peníze, které poté beztak musel vrátit, nebylo mnoho. Nicméně konstantní postoj exekučního soudu (Okresní soud v Chomutově) a soudů instancně vyšších zabránil v takové politice dlouhodobě. Počet exekucí, které měly jako společné znaky to, že byly obtížně vymahatelné, vykonával je tentýž exekutor a předpokládala se někdy se budoucnu exekuce dávek hmotné nouze, překračoval tisícovku, konkrétně 1040 případů.

[9] Dále stěžovatel dokládal, že dne 21. ledna 2010 vyzval exekutor město Chomutov k zaplacení zálohy na exekuci. To tak neučinilo a poté exekutor dne 27. ledna 2010 exekuci zastavil a rozhodl, že náklady exekuce je exekutorovi povinen uhradit oprávněný, tedy statutární město Chomutov. Výše nákladů byla v jednom případě 7.800,-Kč. Vzhledem k tomu, že se totéž opakovalo v počtu 1040 případů, tak výsledná částka, kterou mělo statutární město Chomutov uhradit, je 8.112.000,-Kč (tedy 1040 x 7.800,-Kč).

[10] K doložení těchto skutečností doložil stěžovatel mimo jiné Usnesení soudního exekutora JUDr. Jana Parasky o zastavení exekuce vydané pod č. j. 130 EX 1739-08-28 ze dne 27. ledna 2010, které současně ukládalo Statutárnímu městu Chomutov povinnost uhradit náklady řízení ve výši 7.800,-Kč a odvolání statutárního města Chomutov proti usnesení soudního exekutora JUDr. Jana Parasky o zastavení exekuce vydanému pod č. j. 130 EX 1739-08-28 ze dne 27. ledna 2010 pod jejich č. j. MMCH/17025/2010/OE/MarJ – 9200018816, ze kterého plynulo, že takových případů bylo přes tisíc.

[11] Současně stěžovatel doložil nezákonnost celého vedení exekuce předložením usnesení Okresního soudu Chomutově č. j. 44 Nc 7790/2008-18 ze dne 20. března 2009 a usnesení Nejvyššího soudu č. j. 20 Cdo 4105/2009 ze dne 23. března 2011.

[12] Žalobkyně (nyní vedlejší účastnice řízení) pak jako jediný skutkový důkaz navrhla výslech jednoho pracovníka magistrátu města Chomutov, jenž vypověděl, že se podařilo tento dluh nějak

vyřešit, aniž by předložil jediný listinný důkaz, přičemž uvedl, že tento dluh je nyní mnohem menší. Přesné procesní řešení nebylo zcela zjevné, nicméně svědek uvedl, že sám exekutor svá rozhodnutí zrušil. Tyto skutečnosti ovšem dříve, než byly zjeveny svědkem, nebyly nikdy účastníci výslovně tvrzeny.

[13] Soud poté rozhodl dne 5. listopadu 2012 rozsudkem vydaným pod čj. 36 C 260/2011-65 tak, že žalobu zamítl. Výrok stěžovatele sice považoval za v mnohém nepřesný a expresivní, ale nikoliv za nepravdivý. Soud *obiter dictum* naznačil, že v případě jinak formulovaného požadavku na omluvu by žalobě vyhověl a v ústním odůvodnění dokonce uvedl, že by bylo vhodné, aby se žalovaný za nepřesnost neprocesně omluvil. Dlužno dodat, že s tímto závěrem Krajského soudu o nepřesnosti se v důsledku dokazování stěžovatel vnitřně ztotožnil.

[14] Stěžovatel se sám o své vůli **vedlejší účastníci řízení písemně omluvil** doporučeně zaslaným dopisem za nepřesnost ve svém výroku v intencích *obiter dictum* vyřčeného právního závěru Krajského soudu v Praze a současně nabídl vedlejší účastníci řízení, že pokud nepodá proti rozsudku odvolání (nebo je vezme zpět) nebude požadovat přisouzené náklady řízení. Vedlejší účastnice řízení na tento přípis nereagovala.

[15] Vedlejší účastnice řízení podala dne 14. prosince 2012. odvolání a domáhala se změny napadeného rozsudku. Uvedla v něm, že soud nezjistil dostatečně skutkový stav polemizovala s některými jeho právními závěry v rozsahu podrobností, které ovšem v řízení před soudem prvního stupně nijak nerozváděla, netvrdila a ani nedokazovala. Současně vedlejší účastnice řízení polemizovala s tím, aby ji byla přičítána nezákonnost exekuce, protože za ni nese odpovědnost exekutor.

[16] Stěžovatel na to reagoval a poukázal na to, že tyto skutečnosti nastoluje vedlejší účastnice řízení až nyní, a současně s jejími závěry věcně polemizoval. Spor se vedl například ohledně toho, zda v situaci, kdy stěžovatel dokázal zastavení jediného řízení a současně shodnost další tisícovky řízení, jestli je to dostatečné nebo zda je třeba dokazovat všechna řízení. K nezákonnosti pak dokládal, že sama účastnice se k prováděnému způsobu ve své době hlásila, vydávala jej za vlastní a postupovala zjevně v součinnosti s exekutorem, což ostatně potvrdil i jediný svědek navržený jí samotnou.

[17] Účastník řízení *sub b)* odvolání projednal a rozhodl tak, že napadený rozsudek svým rozsudkem čj. 1 Co 73/2013-104 ze dne 7. května 2013 změnil. Vyšel z toho (velmi stručně), že jediný svědek doložil, že výrok stěžovatele byl nepravdivý, protože stěžovatelka naopak škodu odvrátila, a že za zákonnost exekuce nese odpovědnost exekutor. Soud uložil změněným rozsudkem stěžovateli, aby se vedlejší účastníci omluvil způsobem v žalobě požadovaným (s mírnou modifikací); předchozí omluvu neuznal jako dostatečnou.

[18] Stěžovatel rozsudkem uloženou povinnost splnil, včetně povinnosti úhrady nákladů řízení.

[19] Stěžovatel podal proti rozsudku dne 14. srpna 2013 dovolání, ve kterém namítal několik dovolacích důvodů. Jednak stěžovatel namítal, že vedlejší účastnice řízení nesplnil jakožto žalobkyně řádně povinnost tvrzení, protože „její skutková verze“ vyplynula až z výslechu svědka v závěru dokazování; dále stěžovatel namítal, že odvolací soud se nijak nevyrovnal s právní a skutkovou argumentací žalovaného a jeho rozhodnutí je tedy nepřezkoumatelné.

[20] Poté stěžovatel argumentoval, že případná protiprávnost jeho jednání mu není přičitatelná, protože pronesený výrok pronesl za nějakého stavu obecně známých skutečností. O tom, jak věc údajně skončila, se dozvěděl až při výslechu svědka, jehož výpověď navíc nemohl ani nijak verifikovat z listinných dokladů nebo ve veřejném prostoru (rozsudek soudu prvního stupně byl vynesena bezprostředně poté). Poukázal na to, že odvolací soud vzal za skutkové tvrzení skutečnost, která nebyla

řádne tvrzena, ale vyplynula z dokazování až po koncentraci řízení a dílem pominul a dílem popřel ostatní skutečnosti seznane nalézacím soudem.

[21] Dále poukázal na to, že odvolací soud zcela nesprávně posoudil skutkový stav jako předběžnou otázku k pravdivosti napadeného výroku; především to, že exekutor dle platného práva nemůže své rozhodnutí zrušit autoremedurou. Stěžovatel poukázal na to, že vedlejší účastnice se v podstatě dovolávala toho, že dluh odvrátila způsobem, který musel být nepochybně opět nezákonný.

[22] Dále uvedl, že se zcela odlišným posouzením právní otázky a se zcela odlišným skutkovým stavem byl žalovaný konfrontován až v okamžiku vyhlášení odvolacího rozsudku a nemohl mu nijak procesně řádně čelit. Soud samozřejmě žalovaného nijak nepoučil a v podstatě vydal *iudicium per altem*. Stěžovatel tak v řízení před soudem prvního stupně nečelil procesně rozumnému skutkovému tvrzení žalobkyně – to seznal až z odvolání a současně právní názor, se kterým by mohl polemizovat, seznal současně s právní mocí soudu druhého stupně.

[23] Dále stěžovatel uvedl, že odvolací soud nesprávně posoudil míru zásahu do osobnostních práv ve srovnání s nezbytnou ochranou svobody slova a otázku nezbytně zvýšené právní tolerance ke kritice osob veřejně činných, zejména ze strany občanů, z čehož plyne i vyšší přípustnost nepřesnosti a současně odvolací soud nesprávně posoudil vliv informačního seburčení žalobkyně na míru ochrany jejího soukromí a důstojnosti. V neposlední řadě pak poukázal na to, že odvolací soud nezohlednil nezbytnost ochrany svobody slova a omezenou zákonnou licenci k zásahům do ní.

[24] Účastník řízení *sub a)* dovolání odmítl s poukazem na to, že „[p]řesto, že pak [stěžovatel] nastoluje celou řadu žalovaným subjektivně akcentovaných otázek, je třeba konstatovat, že žádná z nich pro danou věc nenaplňuje s ohledem na jedinečné soudem zjištěné okolnosti posuzovaného případu žádnou z uvedených alternativ charakterizujících rozhodnutí, které jsou jedinečně způsobilé založit přípustnost dovolání proti němu.“.

[25] Usnesení o odmítnutí vydal účastník řízení *sub a)* pod čj. 30 Cdo 3127/2013-129 dne 19. března 2014 a toto usnesení bylo stěžovateli doručeno dne 15. dubna 2014. Dvoutměsíční lhůta k podání ústavní stížnosti by bez přihlédnutí ke dnům pracovního klidu a volna uplynula dne 15. června 2014, ale s ohledem na to, že tento den připadl na neděli, je posledním dnem lhůty pondělí 16. června 2014.

K důkazu: spis vedený u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 36 C 260/2011

II.

Vymezení ústavní stížnosti

[26] Stěžovatel tímto podává proti

- a) usnesení Nejvyššího soudu vydanému pod čj. 30 Cdo 3127/2013-129 dne 19. března 2014 a doručenému dne 15. dubna 2014 a
- b) rozsudku Vrchního soudu v Praze vydanému pod čj. 1 Co 73/2013-104 dne 7. května 2013

ústavní stížnost,

kterou napadá uvedená rozhodnutí v celém rozsahu jejich výroků.

[27] Důvody ústavní stížnosti jsou tyto:

1. Napadená rozhodnutí jsou zásahem do svobody projevu a porušením práva stěžovatele chráněného čl. 17 odst. 2 Listiny základních práv a svobod vyhlášené pod č. 23/1991 Sb. (dále též Listina) a čl. 10 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod vyhlášené pod č. 209/1991 Sb. (dále též Úmluva) a
2. Napadená rozhodnutí jsou porušila právo stěžovatele na spravedlivý proces chráněné čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

III.

Odůvodnění ústavní stížnosti

III. 1. Zásah do svobody projevu

[28] Dle stěžovatele představují obě napadená rozhodnutí zásah do svobody projevu stěžovatele. Svoboda projevu je jedním z klíčových politických práv, které je chráně intenzivně jak na úrovni ústavního soudnictví, tak na úrovni mezinárodního soudnictví. Ze svobody projevu se technicky vzato, odvíjí mnohé další demokratické mechanismy, jako svobodná diskuse, kontrola veřejné moci a v neposlední řadě i další politická práva (shromažďovací a sdružovací). Setrvalá judikatura, jak Evropského soudu pro lidská práva, tak soudu Ústavního, vychází z předpokladu, že zásah do této svobody projevu je možný pouze ve velmi výjimečných případech a v situacích, kdy je to skutečně nezbytné².

[29] Tento princip se promítá nejenom do právního hodnocení případných zásahů veřejné moci do svobody projevu ale i do právního hodnocení případných zásahů soudů do svobody projevu na základě soukromoprávních žalob. V případném konfliktu mezi svobodou projevu a právem na ochranu osobnosti zpravidla převažuje požadavek na zachování co nejširší svobody slova, kdežto zásah do osobnostních práv je zpravidla mnohdy hodnocen jako skutečnost, kterou musí daný subjekt strpět. Ústavní soud dokonce aproboval takový zásah do sféry soukromí, který se netýkal osoby veřejně činné, ale manžela osoby v minulosti veřejně činné, přičemž způsob publikace byl zjevně manipulativní a hrubě excesivní³.

² Například nález I. ÚS 1990/08 ze dne 23. března 2010: Podle ustálené judikatury Ústavního soudu je základní právo na svobodný projev třeba považovat za konstitutivní znak demokratické pluralitní společnosti a za jednu ze základních podmínek pro její chod a sebeuplatnění jednotlivce. Ústavní soud má opakovaně za to, že každý názor, stanovisko nebo kritika je, vzhledem k významu svobody projevu podle čl. 17 odst. 1 Listiny, zásadně přípustným; omezení svobody projevu je proto výjimkou, kterou je nutno interpretovat restriktivně a lze ji ospravedlnit jen kvalifikovanými okolnostmi (srov. k tomu např. nálezy sp. zn. I. ÚS 367/03 N 57/36 SbNU str. 605 či sp. zn. IV. ÚS 23/05 N 111/46 SbNU str. 41).

³ Například nález II. ÚS 171/12 ze dne 15. května 2012 (N 105/65 SbNU 439; populární název: Ochrana soukromí versus právo na informace ve vztahu k osobám veřejně činným):

[30] Existuje ustálená doktrína vycházející z toho, že osoby veřejně činné, *nota bene* ve veřejných funkcích, požívají menší ochrany před zásahy do svých osobnostních práv, protože s ohledem na veřejný zájem jsou povinny snášet více kritiky a podrobit se veřejné diskusi ohledně jejich skutků i vlastností⁴. Na tuto doktrínu navazuje i doktrína tzv. informačního sebeurčení, dle které jakákoliv osoba, jež sama své osobní nebo pracovní poměry učiní předmětem sebepropagace, požívá v důsledku tohoto kroku nižší ochrany před důsledky takového kroku⁵.

[31] Tento judikatorní a doktrinální trend je nadále udržován a posilován. Jako příklad rozsudku poslední doby lze použít rozsudek ve věci RTBF proti Belgii ze dne 29. března 2011, číslo stížnosti 50084/06, podle kterého neobstálo jako legitimní omezení práva předběžné opatření soudu, které mělo racionální základ v dokazování a zakazovalo publikaci reportáže, která nesprávně kritizovala kvalitu lékařské péče. Jednalo se tedy nepochybně o obranu před nepravdivými informacemi. Předběžné opatření ve formě zákazu vysílání televizního pořadu na určitou dobu v konfliktu spotřebou ochrany svobody projevu (a práva na spravedlivý proces) prostě neobstálo jako dostatečně pádný důvod, byť všechny formální znaky předpokládané Úmluvou (čl. 10 odst. 2) zásah formálně splňoval. Tento kritický přístup je o to markantnější, že šlo jen o předběžné opatření, které mělo racionální základ. I v situaci, kdy jsou splněny všechny důvody pro zásah do svobody slova musí naplňovat tyto důvody určitou míru kvality a intenzity, aby zásah byl skutečně odůvodněn⁶.

[32] Společným jmenovatelem, většiny dalších a starších rozsudků je skutkový stav, kdy byla nějakým způsobem excesivně užita svoboda slova a za to byl její uživatel potrestán nebo omezen. Soud pak dospěl k závěru, že exces nebyl dostatečný, aby odůvodnil zásah, byť formálně všechny znaky pro zásah byly naplněny.

⁴ K tomu například rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Lingens* proti Rakousku ze dne ze dne 8. července 1986, č. stížnosti 09815/82.

⁵ Viz například **Ryška, Michal**: *O mantinelech soukromí a informačním sebeurčení (a taky o chování na veřejnosti, Zeleném Raoulvi a upovídání pacientce)*; publikováno na <http://jinepravo.blogspot.cz/2010/08/michal-ryska-o-mantinelech-soukromi.html>.

⁶ Toto rozhodnutí navazuje na soustavnou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva: *Micallef proti Maltě, rozsudek velkého senátu ze dne 15.10.2009, stížnost č. 17056/06*; *Aerts proti Belgii, rozsudek ze dne 30.7.1998, stížnost č. 25357/94, Reports 1998-V*; *Ravon proti Francii, rozsudek ze dne 21.2.2008, stížnost č. 18497/03*; *García Manibardo proti Španělsku, rozsudek ze dne 15.2.2000, stížnost č. 38695/97, ECHR 2000-II, § 36*; *Edificaciones March Gallego S. A. proti Španělsku, rozsudek ze dne 19.2.1998, stížnost č. 28028/95, Reports 1998-I, § 34*; *Delcourt proti Belgii, rozsudek ze dne 17.1.1970, stížnost č. 2689/65, Series A č. 11, § 25-26*; *Khalfaoui proti Francii, rozsudek ze dne 14.12.1999, stížnost č. 34791/97, ECHR 1999-IX*; *Mohr proti Lucembursku, rozhodnutí o nepřijatelnosti ze dne 20.4.1999, stížnost č. 29236/95*; *Béles a další proti České republice, rozsudek ze dne 12.11.2002, stížnost č. 47273/99, ECHR 2002-IX, § 69*; *Zvolský a Zvolská proti České republice, rozsudek ze dne 12.11.2002, stížnost č. 46129/99, ECHR 2002-IX, § 55*; *Kempf a další proti Lucembursku, rozsudek ze dne 24.4.2008, stížnost č. 17140/05, § 59*; *Dattel proti Lucembursku (č. 2), rozsudek ze dne 30.7.2009, stížnost č. 18522/06, § 44*; *Sotiris a Nikos Koutras ATTEE proti Řecku, rozsudek ze dne 16.11.2000, stížnost č. 39442/98, ECHR 2000-XII, § 19*; *Editions Plon proti Francii, rozsudek ze dne 18.5.2004, stížnost č. 58148/00, ECHR 2004-IV*; *Vernillo proti Francii, rozsudek ze dne 20.2.1991, stížnost č. 11889/85, Series A č. 198, § 27*; *Dalia proti Francii, rozsudek ze dne 19.2.1998, stížnost č. 26102/95, Reports 1998-I*; *Civet proti Francii, rozsudek velkého senátu ze dne 28.9.1999, stížnost č. 29340/95, ECHR 1999-VI*; *Gantrin a další proti Francii, rozsudek ze dne 20.5.1998, stížnosti č. 21257/93 až 21260/93, Reports 1998-III, § 38*; *Mentes a další proti Turecku, rozsudek ze dne 28.11.1997, stížnost č. 23186/94, Reports 1997-VIII, § 58*; *Aquilina proti Maltě, rozsudek velkého senátu ze dne 29.4.1999, stížnost č. 25642/94, ECHR 1999-III § 39*; *Hashman a Harrupová proti Spojenému království, rozsudek velkého senátu ze dne 25.11.1999, stížnost č. 25594/94, ECHR 1999-VIII, § 32*; *Maurice a další proti Francii, rozhodnutí o částečné přijatelnosti ze dne 6.7.2004, stížnost č. 11810/03*; *Hachette Filipacchi a spol. proti Francii, rozsudek ze dne 2.2.2006, stížnost č. 71111/01*; *Jersild proti Dánsku, rozsudek ze dne 23.9.1994, stížnost č. 15890/89, Series A č. 298*; *Leempoel a S. A. Editions Ciné Revue proti Belgii, rozsudek ze dne 9.11.2006, stížnost č. 64772/01*; *Lindon, Otchakovskyy-Laurens a July proti Francii, rozsudek velkého senátu ze dne 22.10.2007, stížnosti č. 21279/02 a 36448/02, § 41*; *Cantoni proti Francii, rozsudek ze dne 15.11.1996, stížnost č. 17862/91, Reports 1996-V, § 35, 32*; *Chawry a další proti Francii, rozsudek ze dne 29.6.2004, stížnost č. 64915/01, ECHR 2004-VI, § 43-45*; *Sunday Times proti Spojenému království (č. 1), rozsudek pléna ze dne 26.4.1979, stížnost č. 6538/74, Series A č. 30*; *Markt intern Verlag GmbH a Klaus Beermann proti Německu, rozsudek ze dne 20.11.1989, stížnost č. 10572/83, Series A č. 165*; *Sdružení Ekin proti Francii, rozsudek ze dne 17.7.2001, stížnost č. 39288/98, § 58*; *De Haes a Gijssels proti Belgii, rozsudek ze dne 24.2.1997, stížnost č. 19983/92, Reports 1997-I*. převzato zpracování dle ASPI záznam č. JUD212245CZ; autor (zpracovatel) neuveden.

[33] Pro objasnění, kde leží hranice ochrany svobody slova, je vhodné zmínit naopak rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 17. prosince 2004, ve věci Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku, číslo stížnosti 49017/99, ve kterém obstály před Evropským soudem pro lidská práva národním soudem uložené tresty (pokuty) a náhrada škody za úmyslně difamační a manipulativní reportáže v televizi. Rozsudek byl ovšem vydán v reakci na zjištění, že profesionálové novináři vědomě šířili nepochybně nepravdivé informace s cílem poškodit konkrétní osobu. Souzený případ se ovšem takto vymezené legitimitě zásahu poněkud vzpírá.

[34] V judikatuře Ústavního soudu je pak dokladem setrvávajícího trendu nedávný nálezný sp. zn. IV. ÚS 1511/13 ze dne 20. května 2014 (populární název: Právo na ochranu osobnosti vs. svoboda projevu), která ještě rozšiřuje hranice svobody projevu, pokud se týkají osob veřejně činných.

[35] V souzené věci má stěžovatel za to, že věcné posouzení, které napadá touto stížností, významně překračuje nastavené hranice svobody slova, jak jsou popsány shora a to z následujících věcných důvodů. Stěžovatel pronesl svůj výrok v rámci rozhovoru pro televizi bezprostředně v reakci na výrok vedlejší účastnice řízení. Nároky na přesnost je třeba v takovém případě přizpůsobit žánru daného pořadu, protože má-li být ochrana svobody projevu zárukou svobodné a strachuprosté politické diskuse, není možné klást na výroky pronesené do živě přenášeného rozhovoru stejné nároky jako na akademické publikace.

[36] V okamžiku, kdy stěžovatel výrok pronášel, tak veškeré publikované informace, ze kterých jeho výrok vycházel, svědčily ve prospěch jeho výroku, jeho plné pravdivosti a úplnosti. Za situace, kdy vedlejší účastnice řízení nikdy uvedené skutečnosti ve veřejném prostoru nevyvracela, nelze po účastníku řízení spravedlivě požadovat, aby znal okolnosti, které znát nemohl. To platí o to více, když tyto skutečnosti vedlejší účastnice řízení ani procesně neuvedla jako své tvrzení a vyplynuly z výsledku pracovníka úřadu, jenž o nich svědčil jako o interních skutečnostech.

[37] Ani doplňující informace, kterou stěžovatel seznal v závěru soudního řízení před soudem prvního stupně (v krajně vágní a nepříliš věrohodné podobě) nestaví výrok stěžovatele do světla nepravdy, ale pouze do světla neúplnosti, protože i v jejich kontextu byl jeho závěr po nějakou dobu pravdivý, byť pozdější skutečnosti nastalou situací dále měnily. V případě striktního a přísného právního hodnocení některých dílčích skutečností (nemožnost autoremedury ze strany exekutora) by ovšem byl pravdivý i nyní.

[38] Na základě všech těchto okolností se žadatel mohl legitimně domnívat, že říká úplnou pravdu a pokud jeho sdělení bylo neúplné, měla na tom vedlejší účastnice svůj odpovědnostní podíl, nehledě na to, že i tyto skutečnosti se mohou jevit z právních důvodů jako sporné. Vedlejší účastnice byla navíc osobou politicky činnou na celostátní i regionální úrovni a stěžovatelův výrok byl především kritikou její práce, jejíž drobné nepřesnosti by snesly mnohem větší připouštěnou míru zavádějícího nebo nepřesného tvrzení.

[39] Jestliže judikatura Evropského soudu pro lidská práva a Ústavního soudu považují za nutné chránit hrubě excesivní a i nepravdivá či zavádějící sdělení, s výjimkou skutečností, kdy jde o zjevné úmyslné zneužití novinářské profese směřující k ublížení s vážnými následky, a jestliže současně výrazně snižuje standard ochrany osobnosti veřejných činitelů, tak není možné z hlediska ústavního práva aprobovat zásah do svobody slova v situaci, kdy se jedná o tvrzení subjektivně zcela obhajitelné a úplné v kontextu dostupných informací, jež je nepochybně důsledkem činnosti vedlejší účastnice řízení a tedy předmětem nepochybně legitimní kritiky její politické aktivity.

[40] Takový zásah do svobody slova sankcionuje jednání, jež se ani zdánlivě neblíží přípustným hranicím svobody slova a naopak setrvává pevně v mezích, jež vyžadují ochranu svobody projevu. Současně tento zásah vyvolává nejistotu ve veřejném prostoru ohledně existence svobody projevu, protože běžný adresát obou napadených rozhodnutí by měl nabýt dojmu, že smí veřejně sdělovat věci, které pokud jsou kritické k politikům, nesmí obsahovat žádnou nepřesnost a ani opomenutí údajů, které nemusí běžný občan znát, protože nejsou veřejné. Oba účastníci řízení se nijak nenamáhalí s provedením testu přípustnosti zásahu do svobody projevu, byť to stěžovatel v podáních předcházejících jejich rozhodnutím požadoval.

[41] S ohledem na uvedené má stěžovatel za to, že oba účastníci řízení zasáhli do jeho ústavním pořádkem zaručeného práva na svobodu projevu chráněného čl. 17 odst. 2 Listiny a čl. 10 odst. 1 Úmluvy.

III. 2. Zásah do práva na spravedlivý proces

[42] V souzeném případě dle stěžovatele došlo k takovému porušení procesních záruk a práv, že bylo porušeno i jeho právo na spravedlivý proces. V civilním procesu platí obecná zásada dvou instancního řízení, jejímž základním principem je funkční přezkum závěrů, kterým má adresát práva čelit. Stejně tak platí v civilním procesu princip, že každá ze stran má povinnost tvrzení. V souzené věci vedlejší účastnice řízení zcela rezignovala na povinnost tvrzení před soudem prvního stupně a teprve poté, co podlehla v řízení před ním, tak nadále před soudem odvolacím uplatnila jako své tvrzení některé skutečnosti, které vyplynuly z dokazování, respektive z jediného výslechu. V důsledku toho stěžovatel v roli žalovaného, reálně čelil skutkovým tvrzením pouze v rámci jediné instance, která jej rovněž pravomocně odsoudila.

[43] Odvolací soud rovněž dospěl ke zcela jinému posouzení způsobem, který je zjevně nepřezkoumatelný. V reakci na odvolání vedlejší stěžovatelky stěžovatel polemizoval s jejími závěry, Odvolací soud pak zjevil pravdu spočívajíc v tom, že vyšel z jediného důkazu (všechny ostatní pominul a nehodnotil) a o ten opřel svůj závěr. Soud ovšem zcela pomlčel o tom, že tento důkaz podával svědectví o skutečnostech, které nemohl stěžovatel znát, přičemž o tom, že sloužil současně jako důkaz subjektivní nepravdivosti jeho výroku, už soud nijak nevedl úvahy, byť stěžovatel na to soud výslovně upozornil.

[44] Dle stěžovatele není proces, ve kterém snese mnoho listinných, kterými kompletně zdokumentuje svá tvrzení, přičemž soud pak vyjde z jediného důkazu protistrany založeném na svědectví o okolnostech doposud veřejně neznámých, v situaci, kdy se hodnotí přičitatelná pravdivost jeho předchozího výroku, zcela spravedlivý.

[45] Stěžovatel si je vědom toho, že soud je oprávněn hodnotit důkazy dle své úvahy. Ví, že mohou nastat případy, kdy soud skutečně vyjde z nějakého důvodu z jediného důkazu a ostatní hodnotí jako nevěrohodné, ale tyto postupy soudy zpravidla nějak věrohodně odůvodňují. Stěžovatel si naopak nemyslí, že je soud oprávněn všechny důkazy bez odůvodnění pominout a vyjít pouze z jediného důkazu, který, striktně vzato, se k dané věci nevztahuje. Takový postup je natolik silným vykročením ze zásad spravedlivého procesu, že dosahuje ústavněprávní dimenze.

[46] Specifickým rysem postupu obou účastníků řízení je pak to, že stěžovatel ve všech procesních fázích se k poměrně širokému spektru okolností vyjadřoval, včetně ústavněprávní dimenze daného problému. Naprostá většina jeho argumentů byla oběma účastníky zcela pominuta.

[47] Z hlediska postupu účastníka řízení *sub a)* je pak sporné, zda jeho odůvodnění je dostatečné. Stěžovatel si je vědom, že nová procesní právní úprava v podstatě umožňuje postup dovolacího soudu *a certiorari*, ale pokud se dovolací soud omezí na odůvodnění znějící „[p]řesto, že pak [stěžovatel] nastoluje celou řadu žalovaným subjektivně akcentovaných otázek, je třeba konstatovat, že žádná z nich pro danou věc nenaplňuje s ohledem na jedinečné soudem zjištěné okolnosti posuzovaného případu žádnou z uvedených alternativ charakterizujících rozhodnutí, které jsou jediné způsobilé založit přípustnost dovolání proti němu.“, vyvolává to určitou pochybnost, protože takové odůvodnění je možné vztáhnou k libovolnému rozhodnutí a dovolání. Odůvodnění, které je natolik obecné, že je aplikovatelné na cokoliv, pak není materiálně vzato odůvodnění, ale pouze zobecněním normy, které má odůvodnění vyjít vstříc. V kontextu skutečnosti, že byl stěžovatel zbaven fakticky možnosti instančního přezkumu, je takové odepření dovolacího stupně v podstatě o to více sporné.

[48] S ohledem na uvedené má stěžovatel za to, že oba účastníci řízení zasáhli do jeho ústavním pořádkem zaručeného práva na spravedlivý proces chráněného čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

IV.

Návrh výroku nálezů

[49] S ohledem na uvedené navrhuje stěžovatel, aby Ústavní soud vydal tento nále:

- I. Ústavní stížnosti se vyhovuje.
- II. Nejvyšší soud usnesením vydaným pod čj. 30 Cdo 3127/2013-129 dne 19. března 2014 a Vrchní soud v Praze rozsudkem vydaným pod čj. 1 Co 73/2013-104 dne 7. května 2013 porušily stěžovatelovo právo na svobodu projevu chráněné čl. 17 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 10 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.
- III. Nejvyšší soud usnesením vydaným pod čj. 30 Cdo 3127/2013-129 dne 19. března 2014 a Vrchní soud v Praze rozsudkem vydaným pod čj. 1 Co 73/2013-104 dne 7. května 2013 porušily stěžovatelovo právo na spravedlivý proces chráněné čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.
- IV. Usnesení Nejvyššího soudu vydané pod čj. 30 Cdo 3127/2013-129 dne 19. března 2014 se ruší.
- V. Rozsudek Vrchního soudu v Praze vydaný pod čj. 1 Co 73/2013-104 dne 7. května 2013 se ruší.

Daniel Hůle
stěžovatel

dle plné moci

Pavel Uhl
advokát

